

Nr 4

Aprill 2018

TÄHKE

SUL ON
NINA
MUST
...

KALLIS SÖBER,
EGA SA UNUSTANUD
OLE, ET MA OLEN
SITASITIKAS...

Ahoi, aprill! Sina, poiss, oled ju naljakuu!

Sedapuhku otsustas Täheke ise härjal sarvist haarata. Ehk näidata, kuidas see naljaviskamine käib. Seda tehakse juba esikaanel, jutumullist rääkimata!

Pildil üritab kana mustavalgekirju tõugu lehmale teha vana head nalja „Sul on selg valge!“. Aga lehm ütleb seepeale ...

Mida lehm ütleb?

Ootame sinu naljakaid vastuseid enne 19. aprilli aadressil Täheke, Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn või siis taheke@taheke.ee. Vastusele lisa kindlasti oma nimi, vanus ja aadress.

Parimatele vastajatele on auhin-

naks Anna Starobinetsi lastekrimka „Hundikoopas“ kirjastuselt Tänapäev ning Reeli Reinausi raamat „Suusi ja kadunud uni“ kirjastuselt Päike ja Pilv.

Eelmisel korral tahtsime teada, mida ütleb jänes, kui näeb kihutavat mootorratturit. Aitäh kõigile, kes oma vastused saatsid!

Palju õnne!

Auhinnad tulevad postiga.

TÄHEKE

Joonistanud Hillar Mets

Võiduvastused

Jänes ütleb: „Kiirustab, nagu oleks jänes püksis!“

Helerin Rajur, 8 a

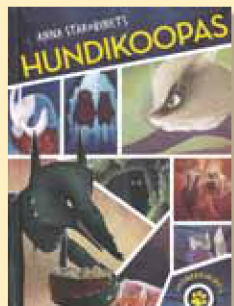
„Noh, nüüd ajab karu ka üles!“

Gerli Villakov, 9 a, Läänemaa

„Kuule, jõuluvana, muretse endale korralik saan!“

Lotta Leemets, 7 a, Tallinn

Helerin saab auhinnaks raamatu „Max ja Metsik Seitse“, Gerli ja Lotta aga raamatud „George'i imeline arstirohi“.

SISUKORD

Aprilli narrikuljused	Veiko Märka	4
Kärbsepirukas	Andrus Kivirähk	6
Kes ja millisest pannkoogist unistab?	M. Saksatamm	8
Suur pannkoogiviktoriin	Markus Saksatamm	10
Pannkoogisõbra vanasõnad	Markus Saksatamm	11
Post		12
Võistlus	Uued jubejutud	14
Hakkame pärandit digima!	Tiit Kask	16
Loodus	Metsis - aasta lind	18
Meisterdus	Külmnukk-luik	19
Ohhoo!	Hullu Teadlase katse	21
Nali		22
Arva ära!		23
Koomiks	Nalja kuul	24

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteajakiri
ASUTATUD JAANUARIS 1960 • ILMUB KORD KUUS

Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Peatoimetaja Ilona Martson
Kunstiline toimetaja Priit Rea
Makett: Dan Mikkin

Toimetuse kolleegium: Jaanus Vaiksoo, Leelo Tungal,
Piret Raud, Kadri Tiisel

Tähekest saab tellida e-arve püsimaalsega

www.tellimine.ee, telefon 617 7717

Esikaane on joonistanud Heiki Ernits

LEELO TUNGAL SAI AASTAPREEMIA

Emakeelepäeval tehti teatavaks Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastaauhinna laureaadid. Laste kirjanduse vallas pälvis preemia Leelo Tungal luule- raamatu „Hallooo!“ (Tammerraamat, 2017) eest. Mõni neist luuletustest on ilmunud ka Tähekeses – viimati möödunud aasta juunis.

Lisaks Leelo Tungla raamatule kandideerisid aastaauhindadele Jaanus Vaiksoo „Laul Eestimaast“, Mika Keräneni „Fantoomrattur“, Piret Raua „Kõik minu sugulased“, Kadri Hinrikuse „Katariina ja her- ned“ ning Reeli Reinausi „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“. Kõik hüvad raamatud!

Pildistanud Dmitri Kotjuh

RIIGIKOGU AVAB UKSED

21. aprillil tähistab Riigikogu oma 99. sünnipäeva lah- tiste uste päevaga. Kell 11–16 toimuvad Toompea lossis ekskursioonid, saab kohtuda Riigikogu liikme- tega ja esitada infotunnis küsimusi valitsuse liikmete- le. Pääseb ka Pika Hermannitorni.

Kultuuripärandi aastal viivad huvilisi ajas tagasi Eesti vabaõhumuuseumi töötoad. Eesti meremuuseum ja Lennusadam jutustavad lugu „100 aastat kiilu all“. Eesti ajaloomuuseumi „Laste Vabariigis“ saab koos sõpradega üles ehitada oma unistuste riiki ja vaadata Eesti multifilmiklassikat. Toimub ka mälumäng „Eesti Vabariik 100“ ja Viljandi pärimusmuusikute kontsert. Kohtumiseni Toompeal!

Pildistanud Erik Peinar

Veiko Märga

APRILLI NARRIKULJUSED

Aprill on naljakuu. Kõik ju teavad, mida tähendab „aprilli tegema“. Tõsi, inimesed teevad seda ainult kuu esimesel päeval. Aga Aprill ise satub nii hoogu, et ei saa naljategemisega harilikult enne pidama, kui talle antud kolmkümmend päeva otsa saavad. Sellepärast oli temal mütsi kuju valimine kerge – muidugi kolme haruga narrimüts. Juba selle nägemine peaks inimesed naerma ajama.

Värvidki valis Aprill hästi eredad: sinise, punase ja kollase, et müts rõõmsam välja näeks. Kõige paremad asjad Aprilli mütsi juures on aga kuljused – kellukesed, mis Ants Tosin lõpuks sellele külge õmbles. Need on pisikesed ja hõbedased, iga haru tipus üks. Kuljused kõlisevad igaüks eri häälega, nii et kui Aprill sinna-tänna tormab, kõlab see peaaegu nagu muusika. Tormab ta aga sageli, sest Aprill on hoogne ja lustakas sell. Lisaks kutsub Aprill lõunamaalt tagasi paljud meie laululinnud, kes siis tema mütsi kellukestega võidu hõiskavad ja kevadet kiidavad.

Vahel viskab Aprill suures naljatujus kukerpalli või hundiratast. Siis saab müts poriseks ja Aprill peab seda käsitsi pesema, sest masinas tuleksid kellukesed mütsi küljest ära ja võiksid isegi katki minna. Aga mis teha – ka pori armastab Aprill väga. Kui ta ennast poriga kokku määrrib – eriti näo –, näeb ta ju naljakam välja.

Erinevalt Veebruarist ei pahanda Aprill üldse, kui tema peakatet ja teda ennast narritakse.

See hoopis tõstab tema tuju. „Peaasi, et inimestel lõbus oleks,“ ütleb ta siis.

Peab ütlema, et kõigist kuudest on Aprill oma tööd tehes kõige hooletum. Kord paistab päike, kord sajab vihma, vahel hoopis lund. Kord on külm nagu keset talve, kord soe nagu suvel, kord tuuline, kord vaikne. Juba vanasti ütlesid inimesed, et aprillitaevas on nagu beebi pepu – kunagi ei tea, mis sealt tulema võib hakata.

Teistele kuudele ei meeldi, et Aprill oma tööd nii lohakalt teeb. Aga mis sinna parata, iga kuu on oma ametiajal täielik peremees, kes teiste arvamusega küünevõrragi arvestama ei pea. Veebruar võib kogu maa ja metsa suuri lumehangi täis kuhjata, Märts aga need paari päevaga veelompideks ja järvedeks sulatada. Või teeb näiteks Oktoober mõnusa ja sooja sügise ning laseb mitmevärvilistel lehtedel kaua puuokstel rippuda ja silmi rõõmustada. November aga päästab juba esimesel ööl säärase pakase valla, et lehtede asemel on hommikuks puude küljes uhke härmatis. Iga kuu teeb sellise ilma nagu ise paremaks peab.

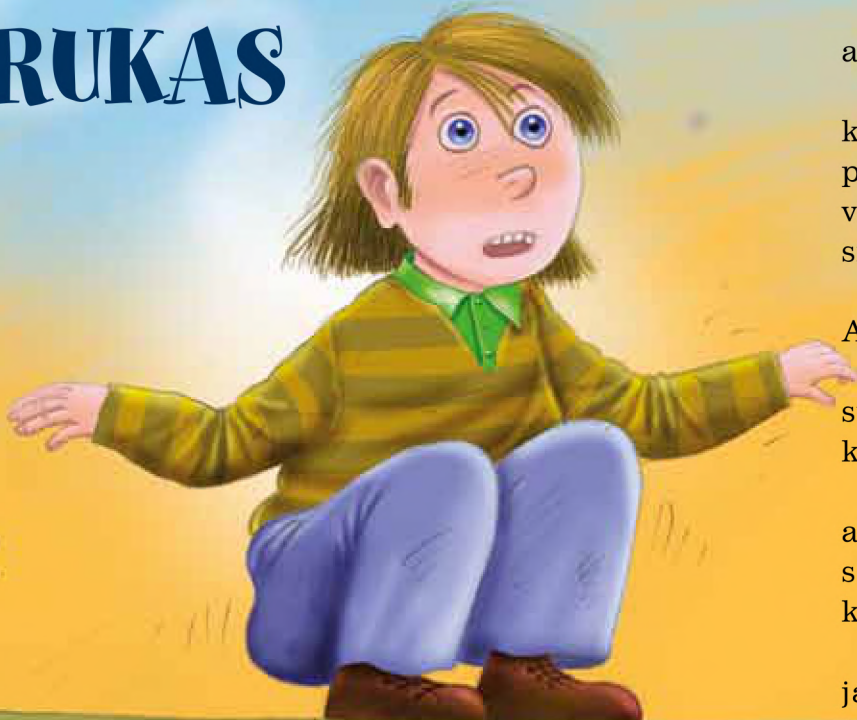
Aga kuigi Aprill töötab lohakamalt kui teised kuud, on ta südames hea poiss. Oma ametis oleku viimasel ööl, mida nimetatakse volbriööks, süütab ta nii palju tulesid ja tõrvikuid, kui jaksab. Seda ikka selleks, et Mail oleks soojem ja hubasem oma tööaega alustada.

Siis tilistab Aprill viimast korda oma kellekesi, riputab mütsi nagisse, istub kiiktooli ja hakkab koomikseid lugema.

Andrus Kivirähk

KÄRBSEPIRUKAS

Kooli lähedal avati uus pirukapood ning see lõhnas nii isuäratavalt, et Albert ja Henri lihtsalt ei suutnud pärast tundide lõppu sellest mööda minna.

Poes oli pirukaid palju: moosipirukaid ja kohupiimapiirukaid, lihapirukaid ja viineripirukaid, porgandipirukaid ja kapsapirukaid. Ja kõige lõpuks veel mingeid täiesti tundmatuid pirukaid, mille juures

silti polnudki.

„Mis nende sees on?“ uuris Albert.

„Mitte midagi,“ vastas müüja.

„No need on ju siis küll väga igavad pirukad,“ kehtas Henri õlgu. „Paljas sai.“

„Paljas sai küll, aga igavad nad ei ole,“ ütles müüja. „Nad muudavad kärbses.“

„Kuidas nii, kärbses?“ imestasid poisid.

„Eks proovige, siis saate aru.“

Albert ja Henri ostsidki kaks pealtnäha täitsa tavalist pirukat, läksid poe kõrval asuvasse väikesesse parki ja istusid pingile.

„Noh, kas sööme?“ küsis Albert veidi arglikult.

„Sööme!“ vastas Henri otustavalt ja lõi hambad pirukasse.

Esiotsa ei juhtunud midagi, aga kohe, kui viimane suutäis söödud sai, muutusidki poisid kärbesteks.

Algul tundus see imelik ja isegi õudne, sest maailm su ümber oli korraga nii suur ja sina ise selle keskel nii väike. Aga siis tõusid poisid lendu ja see oli juba väga lõbus. Nad lendasid kõigepealt pargis ja siis mitu tiiru ümber koolimaja. Henri nägi lahtisest aknast, et paralleelklassil on veel tund ja kuna seal klassis õppis Nele, kes Henrile kangesti meeldis, siis lendas ta aknast sisse. Paraku sai just sel hetkel piruka võluvõim otsa ja Henri muutus jälle tavaliseks poisiks.

„Henri, mida sa siin teed?“

imestas õpetaja. „Sinu klassil on tunnid juba läbi.“

„Ma ... ma unustasin joonlaua maha,“ pomises Henri ja jooksis punastades klassist välja.

Albert ootas teda õues. Ka tema polnud enam kärbes, vaid jälle poiss. Ja ta oli otnud poest veel terve kotitäie kärbsepirukaid.

„Ma tahan, et ema ja isa ka neid maitseks!“ ütles ta. „Homme näeme!“

Albert läks koju ja kui pere õhtul lauda istus, tõi ta võidukalt oma pirukakoti lagedale.

„Proovige!“ soovitas ta. „Väga kihvtid pirukad! Muudavad kärbseks!“

„Ei tea, äkki pole tervislikud?“ kahtles ema.

„Aga maitsevad on küll!“ kiitis isa, kes oli ühe piruka juba suhu toppinud.

„Ja head pehmed,“ lisas vanaema. „Isegi minu valehammastega saab süüa.“

Ema, isa ja vanaema sõid oma pirukad ära ja muutusidki kärbesteks. Albert vaatas, kuidas nad toas ringi tiirutasid. Kui nad umbes poole tunni pärast

jälle inimesteks said, olid kõik kolm oma seiklusega väga rahul.

„Väga lahe oli laes kõndida!“ rõõmustas isa.

„Mina nägin ära kõik kohad, kust tolmu on pühkimata!“ ütles ema. „Kapi pealt ja diivanilt!“ Ta tõttas koristama.

Kõige õnnelikum aga oli vanaema.

„Need pirukad on minu jaoks otsekui loodud!“ rääkis

ta. „Muidu mul jalad valutavad, nii et ei saa sugugi kõndida. Aga lennata ma saan küll! Ole pai poiss, Albert, too mulle homme ka neid pirukaid. Too iga päev!“

Albert tõigi. Vanaema muudkui sõi pirukaid ja lendas kärbsena ringi. Toas ei püsinud ta ammu, vaid kihutas linna peale. Käis igal pool, isegi Raekoja platsil ja istus Vanale Toomasele nina peale.

Markus Saksatamm

KES JA MILLISEST PAN

Laps unistab, et pannkook oleks kuldpruun ja maitsev.

Teerullijuht unistab, et kook oleks hästi lapik.

Sportlane unistab, et pannkook oleks kuldmedalisarnane.

Muusik unistab, et pannkook oskaks viisi pidada.

Tähekeselugeja unistab, et aja-kirja vahel oleks ka pannkook.

Vanaema unistab, et pannkook lapsele maitseks.

Riiukukk unistab, et pannkook oskaks vastu lüüa.

Näitleja unistab, et pannkook oskaks plaksutada.

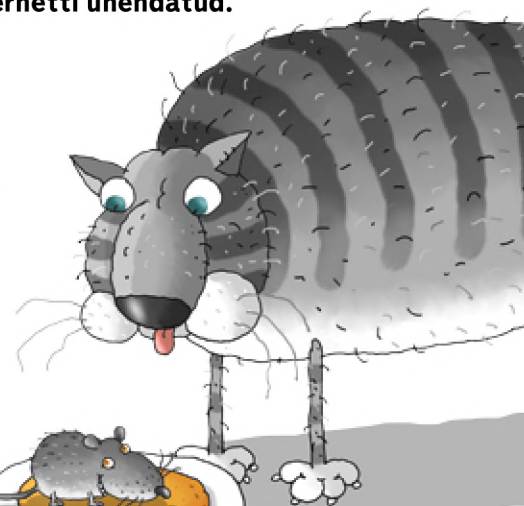
ANNKOOGIST UNISTAB?

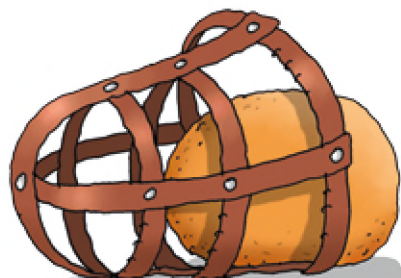
Koer unistab, et kook oleks kassi moodi, aga ei oskaks puu otsa ronida.

Nutinohtik unistab, et kook oleks internetti ühendatud.

Politseinik unistab, et pannkoogil oleks sireen ja sinine vilkur.

Argpüks unistab, et kook oleks ohutuse mõttes väike ja suukorviga.

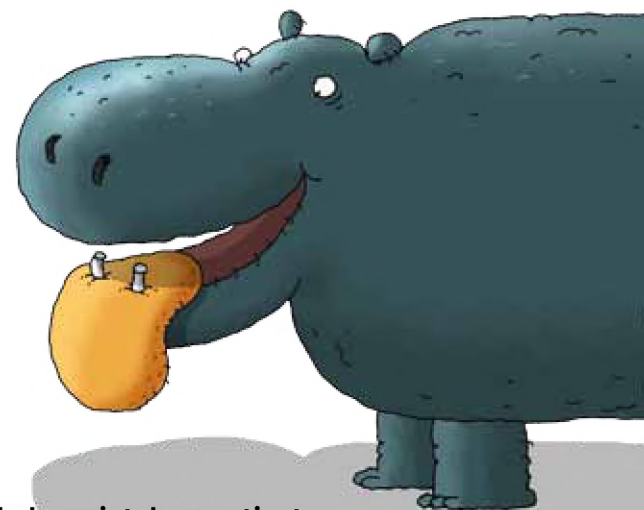
Kass unistab, et koos koogiga oleks taldrikul ka hiir.

Unimüts unistab, et kook oleks suur ja pehme nagu padi.

Hiir unistab, et kook oleks köögilauasuurune – saaks kuu aega järjest süüa.

Jõehobu unistab samuti, et kook oleks köögilauasuurune – saaks ühe ampsuga ära süüa.

VALI ÕIGE VASTUS!

MIDA TEED ENNE PANNKOOGI SÖÖMIST?

- a) Paned kummikud jalga.
- b) Pesed käed ära.
- c) Torkad vanaema kahvliga.

MIDA ÜTLED ENNE PANNKOOGI SÖÖMIST?

- a) Head isu!
- b) Jätku kõhuvalule!
- c) Head vana aasta lõppu!

KUIDAS KÄITUD, KUI KOOK ON LIIGA KUUM?

- a) Ootad, kuni kook jahtub.
- b) Heiskad koogi tuulise ilmaga lipuvarda otsa.
- c) Helistad politseisse, et nad tuleksid koogile peale puhuma.

MIDA TEED, KUI PANNKOOK ON MUSTAKS KÖRBENUD?

- a) Üritad musta valgeks rääkida.
- b) Kutsud range õpetaja, kes ehmatab koogi näost valgeks.
- c) Ei lase tujul langeda, vaid praed uue koogi.

KUIDAS TÄHISTAD TÄHTPÄEVI?

- a) Lased vastlapäeval pannkoogi peal mäest alla.
- b) Ehid jõulukuuse kookidega.
- c) Otsid jaanipäeval metsast pannkoogiõit.

MILLEGA SÜÜA PANNKOOKI?

- a) Maasikamoosiga, on maitsvam.
- b) Sibula ja mädarõikaga, et teised soovijad koogilõhna ei tunneks.
- c) Suusamäärdega, läheb libedamalt alla.

KUIDAS PÄASEB PANNKOOK SÖÖMI- SEST?

- a) Ei pääsegi.
- b) Uriseb ja näitab hambaid.
- c) Läheb saatesse „Su nägu kõlab tuttavalt” ja kehastub ühepajatoiduks.

Viktoriini on välja mõelnud Markus Saksatamm

Markus Saksatamm

VANASÕNAD JA KÕNEKÄÄNUD PANNKOOGISÕBRA PILGUGA

**Tänasida toimetusi ära viska homse
varna.**

Tänasida pannkooke ära viska homse
varna — jahtuvad ära!

Kuidas töö, nõnda palk.

Kuidas kook, nõnda moos.

Lõpp hea, kõik hea.

Kook hea, kõik hea.

Nagu hane selga vesi.

Nagu koogi selga moos.

Kaks kärbest ühe hoobiga.

Kaks kooki ühe isuga.

**Parem varblane peos kui tuvi
katusel.**

Parem pannkook peos kui *croissant*
katusel.

**Üks loll võib rohkem küsida kui
kümme tarka vastata.**

Üks laps võib rohkem kooki süüa kui
kümme vanaema praadida.

**Kes teisele auku kaevab, see ise
sisse langeb.**

Kes teisele pannkooki praeb, see ise
selle ära sööb.

Tee tööd töö ajal, aja juttu jutu ajal.

Söö kooki söömise ajal, söö kooki ka
muul ajal.

**Häid lambaid mahub palju ühte
lauta.**

Häid kooke mahub palju ühte kõhtu.

Suur tükk ajab suu lõhki.

Ka suur kook ei aja suud lõhki.

Joonistanud Ulla Saar

Joonistanud Anita Hagag

Hommik käes

Hommikul kui ärkan,
ma aknal päikest näen.
Seinal oma varju näen,
kui hommikul päike paistab.
Hommik käes, hommik käes.
Hommik on ju me lemmik aeg.
Hommik käes, hommik käes.
Hommik on ju me lemmik aeg.
Pärast hommikut on lõunatund.
Pärast lõunatundi on õhtu aeg.
Pärast õhtut on öö ...
Pärast ööd on taas hommik.

Hommik käes, hommik käes.
Hommik käes, hommik käes.

Mirja Õunapuu, 1. kl,
Rapla ühisgümnaasium

Üksikud ponid tüdrukuga

Kaugel saarel elasid ponid. Neid oli väga vähe ja nad olid väga üksi. Üks tüdruk tuli nende saarele ja läks istus ponile selga. Ponid sõitsid kõik mööda saart ringi koos tüdrukuga. Neil oli nüüd sõber. Siis tuli kuri piraat ja lõi poni nii, et ponil hakkas verd jooksmas.

Varss oli selle peale väga kurb ja nuttis. Tüdruk seda õnnetust pealt ei näinud, aga saarel elas öökull ja tema nägi. Ta viskas piraadile käbiga vastu pead ja piraat ehmatas ära ning põgenes. Poni oli rõõmus ja jooksis veel kaua koos oma varsa ja tüdrukuga saarel ringi!

Anita Hagag, 6 a, Tallinna
Nurmenuku lasteaed, Karikakra rühm

Ariana sünnipäev

Meil oli lasteaia Ariana sünnipäev. Ariana sai kolmeaastaseks. Ta on minu parim sõber. Me laulsime talle ja sõime kommi. Ariana sai kingituseks üllatusmuna seest rohelise auto.

Arianale meeldivad väga kassid. Tal on kodus valge ja must kass. Tal oli kaardi peale ka kass joonistatud!

Carina Kahm, 5 a, Tallinna
Nurmenuku lasteaed,
Karikakra rühm

Loomad sõidavad kartidega

Ennäe, seal sõidab kart.
Ja seda juhib part.
Ja seal sõidab karu.
Ta ei saa liiklusest õieti aru.

Ning seal sõidab siil.
Tal sõidetud on juba üks miil.
Ja seal veel tuvi.
Loomadel kardi vastu on päris suur huvi.

*Arlo Leon Tuwikene, 3.a kl,
Nõo põhikool*

Küsimused

Kui kõrgel elab päike?
Kas ta ei ole väike?
Ja kus asub kuu?
Ei ta asu männipuul.

Ning kust puhub tuul?
Sasib oksi puul.
Need on küsimused,
neile vastust tahaksin.

Ja kui vastus käes mul oleks,
siis rõõmust tantsiksin.
Nägemiseni
ja kohtumiseni!

*Silvia Kronberg, 1.a kl, Tartu
Müna Härma gümnaasium*

Minu Eesti

Eesti on küll väike riik,
aga siiski on ta kena!
Ütles mulle niimoodi
minu armas kallis ema.
Eesti loodus see on kaunis,
ei mina sel muutuda lase!
Kaugel maal, vaat seal on palmid,
aga meil on hoopis kased!

Ellen Tiivas, 9 a, Tartu

Joonistanud Carina Kahm

ERR-i lasteveeb

LASTESAATED, UUDISED,
MÄNGUD, VIKTORIINID
JA PALJU MUUD PÕNEVAT

@raamatuklubi

LAPSED VESTLEVAD KIRJANIKEGA
KADRIORU JA TORUPILLI RAAMATUKOGUDES.
VAATA VIDEOID, VASTA KÜSIMUSTELE JA
VÕIDA AUHINDU!

www.keskraamatukogu.ee/lasteleht

Tallinna
Keskraamatukogu

EESTI KULTUURKAPITAL

ERR
Eesti Rahvusringhääling

TUNDMATU JUUSTELÕIKAJA

Oli kord üks tüdruk nimega Triksi. Ta oli just ühe nuku saanud. Järgmisel päeval, kui Triksi pidi kooli minema, jättis ta nuku lauale. Kui ta koolist tagasi tuli, siis oli ta nukul vähem juukseid. Triksi arvas, et ta näeb viirastusi.

Aga järgmisel päeval, kui Triksi jälle koolist ära tuli, siis oli nukul veel vähem juukseid. Aga Triksi arvas, et ootame veel järgmise päeva ära. Küll siis saab teada, miks nukul juukseid vähemaks jääb.

Järgmisel päeval, kui Triksi koju jõudis, oli nukk täiesti kiilakas. Siis vaatas Triksi nuku kõrvale ja nägi kääre. Aga ta ei saanud kunagi teada, kes ta nuku juuksed ära lõikas.

*Greti Haas, 3.b kl,
Tallinna Kristiine gümnaasium
III koht 3. klassi arvestuses*

UUED JUBEJUTUD

JUBE JUTT

Oli kord üks õudselts jube mets. Metsas oli sammaldunud loss. Seal lossis elas vampiir, kes tahtis vähemalt üks kord elus süüa pannkooki.

Aga alati, kui ta linna läks, ehmata-sid teda nähes kõik. Ta ei saanud isegi kohvikusse minna.

Ükskord võttis ta julguse kokku ja tegi ise endale ühe pannkoogi. Mis sealt välja tuli? Sealt tuli hoopis omlett! „Olgu siis pealegi omlett,“ mõtles vampiir.

Korraga tuli talle külla zombi ja küsis: „Kas ma saaksin su prille laenata? Mul jäid omad silmad koju, sest ma võtsin nad magamise ajaks ära.“

Vampiir käis korraks ära ja tuli siis zombi silmadega tagasi. „Ma leidsin need millegipärast enda külmpapist, võta ja pane pähe! Kui sa juba siin oled, kas sa tahad ehk minuga koos omletti süüa?“

Zombi tunnistas, et kõht on tühi küll.

Nüüd läksid nad laua juurde. Laua kõrval diivanil lebas hunt ja ütles: „See omlett oli küll maitsev, aga ta tahtis

plehku panna“.

Vampiir ei jõudnud imestada: „Minu omlett tahtis plehku panna! Kuidas küll, tal polnud jalgu?“

Zombi seletas: „Kas sa siis ei tea, et kui omletile või pannkoogile kogemata jalajälje kujud pannil praadides teki-vad, siis võib ta plehku panna. Siit pole midagi kõhusoppigi saada.“

Sellest ajast peale ei tahtnud vampiir enam pannkooki ega omletti. Ta tegi endale hoopis praemuna!

*Uku Näripä, 3.b kl, Tartu Raatuse kool
eriauhind 3. klassi arvestuses*

UNISTUSTE PÄEV

Esimene tund oli matemaatika. Õpetaja jäi täna hiljaks.

Siis aga juhtus midagi veidrat. Ukse alt voolas sisse MANNAVAHT. Õpilased jõllitasid seda tardunult. Järgmisel hetkel olid nad kõik klassi ees maas ja manna nende kõhtudes.

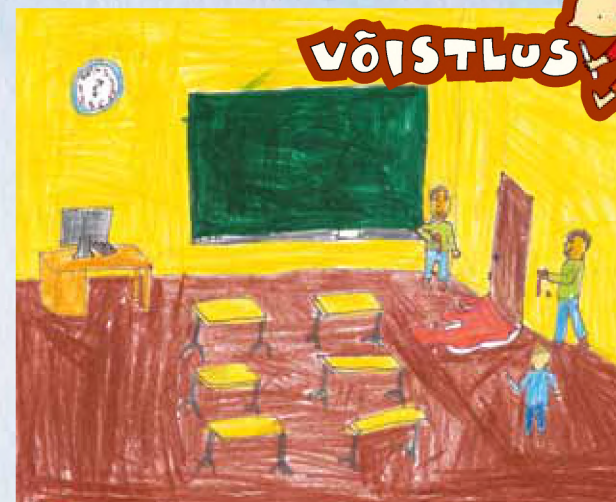
Edasi hakkasid kõik õpilased laiali minema, nagu oleks see neil varem kokku lepitud. Kõrvalklassi ees oli suur SAIAVORMI hunnik. Direktori kabinetis, kolm pahandust teinud lapse kõrval, lebas ülikibe pahaks läinud KISSELL.

Lõpuks hakkasid kõik koju minema. Mia teekond oli eriti lõbus: koer põrnis- ses ehmunult MOOSISAIA enda kõrval, kummuli kukkunud ratta sadula peal oli palju VAHUKOORT, auto rooli külge oli kleepunud TARRETIS. See oli tõesti ilus päev – TÄISKASVANUID POLNUD ... AINULT MAGUSTOIDUD.

Kodus ootasid Miat LEIVASUPP ja MAASIKAPUDING. Kõht oli küll jube täis, kuid ikkagi mahutas ta need ära.

Korraga tüdruk tardus. Nüüd ta taipas. Jah, nüüd ta taipas, kelle just ära söönud oli!

*Mirt Tiigisoov, 4. kl, Haabneeme kool
III koht 4. klassi arvestuses*

VANAEMA METSAS

Eelmisel suvel otsustas vanaema minna metsa vaarikaid korjama. Mets asus kodust kahe kilomeetri kaugusel. Seal kasvasid hästi magusad marjad.

Vanaema võttis korvi ja asus teele. Tal kulus natukene aega, et metsa jõuda. Vanaema asus korjama. Kui ta oli natuke juba korjanud, sirutas ta käe ülemiste marjade poole. Äkki tundis ta suurt valu käes. Vanaema vaatas üles ja nägi, et tal- le vaatas vastu üks suur rästik. See oli teda näpust hammustanud!

Vanaema ehmus nii, et pillas korvi maha ja hüppas mitu sammu eemale. Käsi tegi kohutavalt haiget. Vanaema hakkas kiiresti metsast välja tulema. Tal oli väga paha olla.

Metsa servas nägi vanaema naab- rimeest, kes viis ta ruttu haiglasse.

Vanaema jäi sinna terveks nädalaks.

Nüüd ei lähe ta enam metsa marju korjama, vaid korjab ainult koduaiast.

*Sander Erik Kattai, 3.a kl, Türi põhikool
II koht 3. klassi arvestuses*

Pildid joonistanud Tallinna kunstikooli lapsed Kreete Kollo, Mia Kaisa Nurges, Elo Teedumäe, Kaspar Sepp, Agnes Ots ja Emma Kõiv Anu Kalmu juhendamisel.

KUIDAS TEHA VAHET
GRIPIL JA SEAGRIPIL?
KEL ON GRIPP, SEE KÖHIB,
JA KEL ON SEAGRIPP,
SEE RÖHIB!

EI SAANUD
NALJALE
PIHTA...

HAKKAME PÄRANDIT DIGIMA!

Kuidas teha vahet gripil ja seagripil? Kuidas nimetad paati, mis on täis hulle? Meie tänavatel ja parkides võib kohata lapsi söövat onu Vellot, Slendermani ja tapjakloune. Need on vaid mõned nopped tänapäeva koolipärimusest.

Kui tahad, et see pärimus ka tulevikus säiliks, ootame sind Euroopa kultuuripärandi aastal seda arvutis jäädvustama.

Kui küsin „Mis on muuseum?“, olen lastelt tavaliselt saanud vastuse, et muuseum on vanade asjade kogumise ja näitamise koht. Ja et vanu asju kogutakse selleks, et neid uurida ning seeläbi targemaks saada.

Ükskord aga küsis üks väike tüdruk: „Miks paljud muuseumiasjad on katki?“ Tõesti, muuseumiasjad ehk museaalid ja meie lood koosnevad tihti kildudest, mis tuleb paljude inimeste koostööna tervikuks kokku panna.

Näiteks arheoloogide leitud põletatud savi kildudest saavad taas kokku muinasaegsed esemed. Lõkkeasemelt leitud loomaluudest saame aimu muinasaja inimeste toitumisest ja sellest, milliseid loomi

nad küttisid. Ehk siis me kogume ja uurime kild-killu haaval meie esivanemate pärandit ning paneme kokku suurt ajaloo puslet. See aja lugu on meie ühine aare, mille meie esivanemad on meile pärandanud.

Uue aja võimalused

Tänapäeval oleme järjest rohkem hakanud pärandit digiteerima ehk siis arvutile loetavasse keelde panema. Me oskame digiloetavaks muuta tekste, pilte, ruumilisi esemeid, liikuvaid pilte ja helisid. See tähendab, et me oskame läbi arvuti kättesaadavaks teha väga palju. Suur osa meie aja pärandist sünnib juba digitaalsena ning levib ja säilitatakse digikeskkonnas.

Me loome ja kasutame digipärandit iga päev. Millise digijälje me endast jätame? Mida teha, et see jälg kiiresti arenevas digimaailmas kaduma ei läheks?

2018. aasta on Euroopa kultuuripärandiaasta. Seepärast tegeleme sel aastal ka digipärandi kogumise küsimustega veelgi hoogsamalt.

Kolm kogumisaktsiooni

Ka sinul on võimalus sellesse panus anda. Praegu on Euroopa kultuuripärandiaasta raames käimas koguni kolm digipärandi kogumise aktsiooni. Koolilastele mõeldud kogumisaktsioonis „Koolipärimus 2018“ kogume koolipärimust. Päranditegijate kogumisaktsioonis võid teha video, foto, helisalvestise või kirjutada jutu oma kodukoha pärandipaigast või vanast esemest. Kogumiskampaania „Püüa vanaema lugu purki!“ kutsub sind aga koguma igalt Eesti vanema põlvkonna inimeselt vähemalt ühe tema jaoks olulise loo või laulu.

Täpse info pärandikogumisaktsioonide kohta leiad www.pärandiaasta.ee kodulehelt.

Tiit Kask, Pärnu Muuseumi muuseumipedagoog

Raamat teeb väikesest suure

2. aprillil tähistatakse üle kogu maailma rahvusvahelist lasteraamatupäeva.

Sel päeval saadavad ühe valitud maa lastekirjanik ja kunstnik teele ühisläkituse. Tänavune läkitus „Väike on raamatus suur“ tuleb meie naabritelt Lätist. Selle on loonud kahe peale kokku kirjanik Inese Zandere ja kunstnik Reinis Petersons.

„Lasteraamat on imeline jõud, mis võimendab väikese inimese suurt soovi ja võimet olemas olla. Julgust elada,“ kirjutab oma läkituses Inese Zandere.

Ühtlasi kuulutab Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu (IBBY) Eesti osakond välja joonistusvõistluse „Raamat teeb väikesest suure“. Lapsi kutsutakse üles joonistama väikeste suurte tegelaste lugusid oma lemmikraamatutest. Fotosid piltidest oodatakse aprillikuu jooksul IBBY Eesti aadressile ibby.estonia@gmail.com.

Kõik saadetud tööd ilmuvad IBBY Eesti Facebooki lehel ja kümnele välja valitud kunstnikule toimub laupäeval, 26. mail Eesti lastekirjanduse keskuses töötuba Ulla Saarega.

INTERNATIONAL CHILDREN'S BOOK DAY 2 APRIL 2018

GRĀMATĀ MAZĀIS IR LIELS
THE SMALL IS BIG IN A BOOK
LOS LIBROS HACEN GRANDE LO MÁS PEQUEÑO
DANS UN LIVRE, LE PETIT EST GRAND
IM BUCH IST DAS KLEINE GROß

INTERNATIONAL BOARD ON BOOKS FOR YOUNG PEOPLE **iBbY**

Latvia
100

iBbY
LATVIA

Copyright © Reinis Petersons 2017

METSESEKANA

Metsis - aasta lind

Sel aastal kuulutati aasta linnuks üks suuremaid Eestimaal elavaid linde – metsis.

Metsist tuntakse suure, musta ja lehviksabaga metsiseku- ke ehk metsiseisa järgi. Ta on joonistatud jahimeeste vapile. Metsiseid on meie maal vanasti elanud päris palju, aga tema jahtimine on alati olnud vaid kõige tähtsamate jahimeeste asi. Tänapäeval neid linde enam lasta ei lubata. Metsised on jäänud päris haruldaseks.

Kui veel metsisekukest rääkida, siis on põnev see, et kõik maailma kuked hakkavad laulma tund aega enne päikesetõusu. Siis, kui silm juba midagi seletab, aga punane päikesepall on veel silmapiiri taga. Enne päikesetõusu laulavad nii kodukuked, rabades elavad tedrekuked kui ka uhked metsisekuked. Aga metsisekuke laul ei ole kiremine, vaid kummaline ja nõiduslik

kähistamine-ihumine, nokaga naksutamine ja valju plumpsu saatel pea kuklasse viskamine.

Tänapäeval ei jätku metsisekukkedel enam pulmamän- guks paiku, kus oma lehvikuna laia saba keerutada. Kuked tule- vad metsast inimeste juurde ja on otsekui peast segased. Need „hullud metsised“ võivad tiivanukkide ja nokaga virutada nii inimesele, traktorile kui ka autole, aga karvast koera nad kar- davad. Lastel ei maksa sellistele lindudele väga lähedale minna.

Metsisetibud on aga üliarmsad. Kahjuks ei näe metsise pesasid ega tibusid ka vanad targad metsamehed kuigi sageli. Metsisekanad oskavad oma pesa ja munad nii hästi ära peita. Maikuu keskel aga munevad nad kusagile puude alla kuluvärvi munad. Nagu kanapesas ikka, on selles 6–7 muna. Neist kooru- vad juba nelja nädala pärast imearmsad kollase-pruunikirjalised tibud. Kes kohe, kui suled kuivad, ringi sebima hakkavad. Jalad on neil sulepallidel väga võimsad ja algul pagetaksegi kiiresti rohtu joostes vaenlaste eest. Varsti kutsub metsiseema neid klopsudes jälle enda juurde ja peidab nad tiibade alla sooja.

Mis aga kõige kummalisem – metsisetibud hakkavad juba nädalaselt lendama. Algul küll päris madalalt ja mitte eriti kau- gele, aga sellise väikese lapse hüppe pikkuse vahemaa suuda- vad nad oma pisikesi tiibu lehvitades hüpata. Kahenädalane tibu lendab aga juba kümme meetrit, see on umbes nagu laste- aia ühest saaliotsast teise.

Mida tibud söövad? Alguses on neile nokkamööda igasu- gused putukad ja ussikesed, aga varsti hakkavad nad sööma ka maitstvaid taimi ja seemneid.

Sügiseks saavad tibud juba suureks, kasvavad oma vane- mate suuruseks. Esmalt lähevad laia ilma uitama metsisepoisid. Metsisetüdrukud armastavad veel natuke aega emaga kanakar- jana ringi sebida.

Kristel Vilbaste
Pildistanud Arne Ader

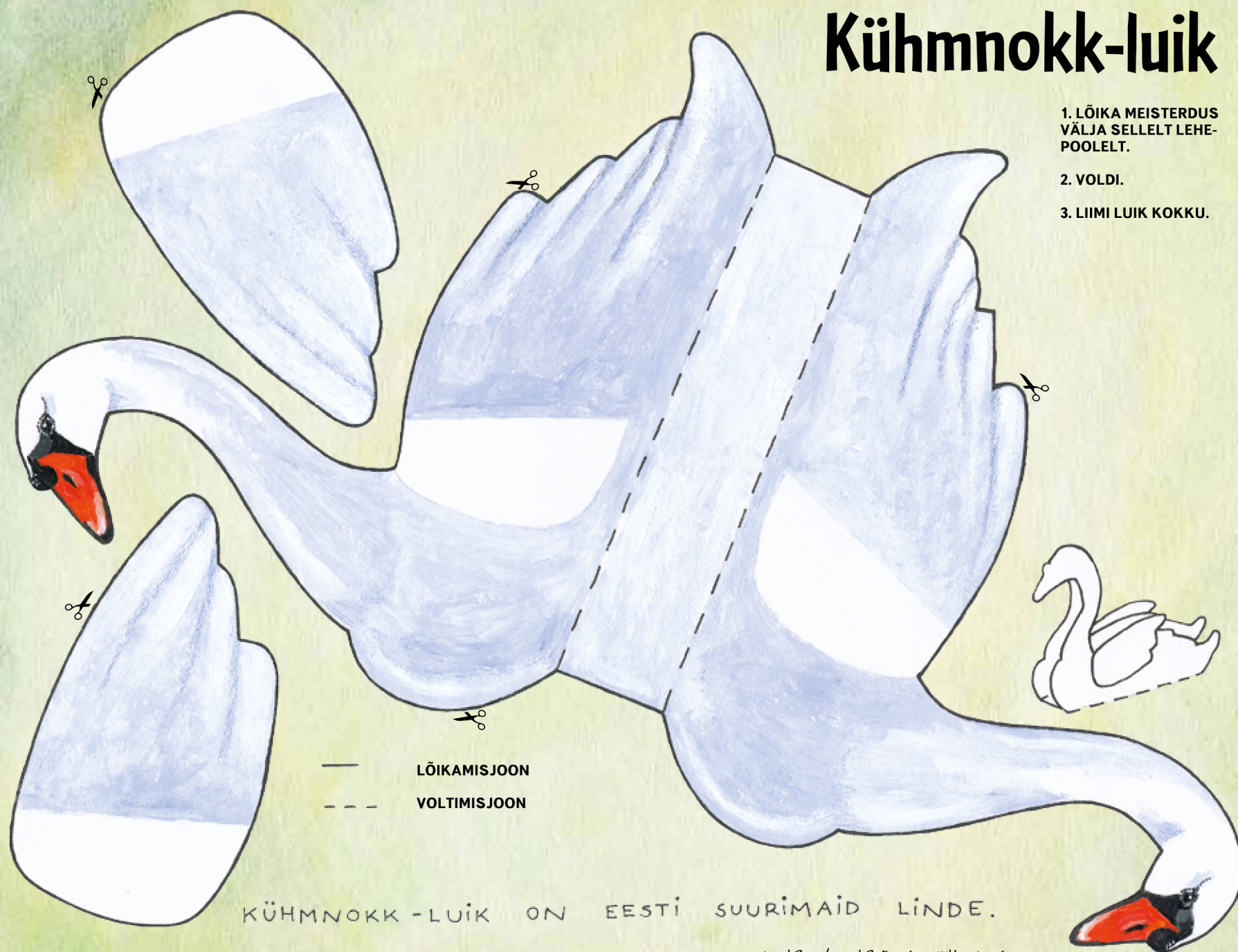

Külmnökk-luik

1. LÕIKA MEISTERDUS
VÄLJA SELLELT LEHE-
POOLELT.

2. VOLDI.

3. LIIMI LUIK KOKKU.

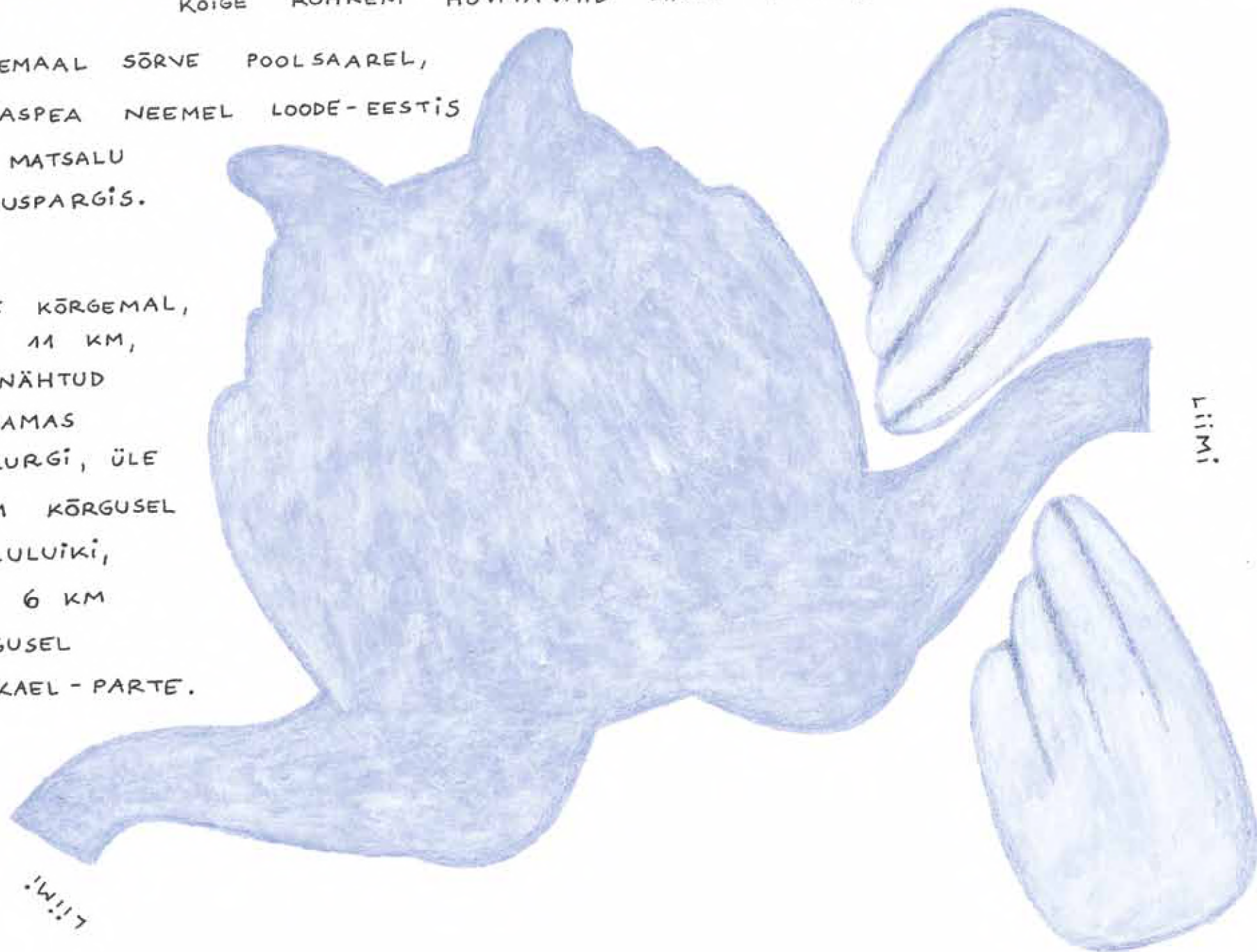
KÜHMNOKK-LUIK ON EESTI SUURIMAD LINDE.

Meisterdamist õpetas Tiia Mets

EESTI ASUB LINDUDE KAHE SUURE RÄNDETEE RISTUMISKOHAS.
KÕIGE ROHKEM HUVITAVAD LINDE KOHTAB

SAAREMAAL SÖRVE POOLSAAREL,
PÕÖSASPEA NEEMEL LOODE-EESTIS
JA MATSALU
RAHVUSPARGIS.

KÕIGE KÕRGEMAL,
ÜLE 11 KM,
ON NÄHTUD
LENDAMAS
SOOKURGI, ÜLE
8 KM KÕRGUSEL
LAULULUIKI,
ÜLE 6 KM
KÕRGUSEL
SINIKAEL - PARTE.

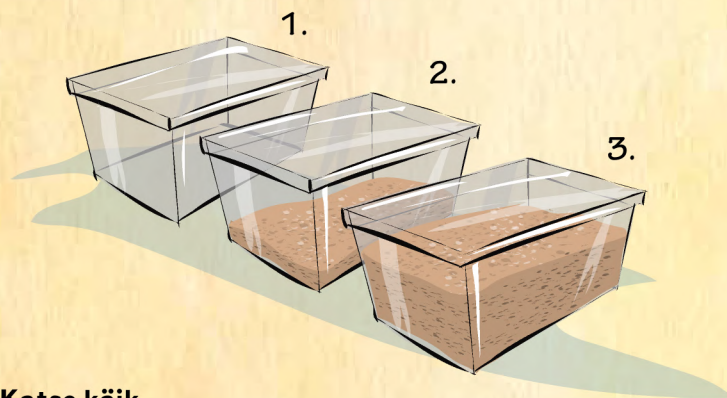

HULLU TEADLASE KATSE

**Gravitatsioon on kehade külgetõmbejõud. Meie tunneta-
me gravitatsiooni põhiliselt selle kaudu, et asjad kuku-
vad maha. Tegelikult tõmbab aga suure massiga planeet
Maa esemeid lihtsalt enda poole.**

Selle katse eesmärk on näidata väikest veidrust, mis tihti
tähelepanuta jääb. Nimelt, kas raskemad asjad kukuvad kii-
remini kui kergemad?

Sul on vaja kolme samasugust tihedalt suletavat karpi,
mis võivad maha kukkuda (nt salatikarbid) ning täitematerjali
(liiv, tatraterad või miski muu).

Katse käik

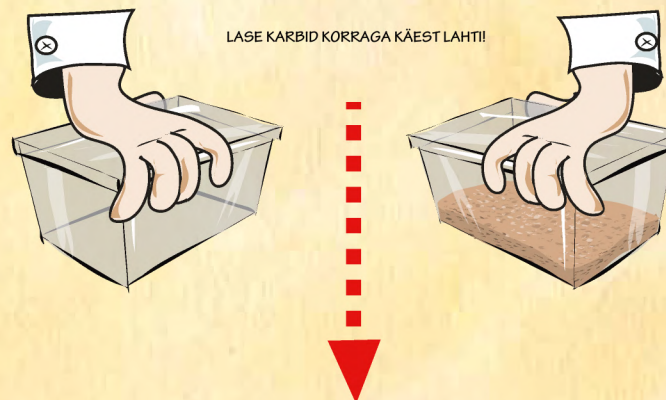
- 1) Täida üks karp täielikult, teine osaliselt, kolmas jäta tühjaks.
- 2) Proovi ennustada, milline karp kukub kõige kiiremini, milline kõige aeglasemalt. (Või kukuvad kõik sama kaua?)
- 3) Kukuta korraga samalt kõrguselt täis karp ja pooltäis karp maha ja vaata, mis juhtub.
- 4) Korda kukutamist tühja karbi ja pooltäis karbiga ja vaata, mis juhtub.

Mis juhtus?

Kui katse õnnestus, peaks pooltäis ja täis karp jõudma maani (st põrandani) samal ajal. Samas tühi karp kukub neist aeglasemalt. Sealjuures on kõik karbid samasuguse kuju, ent erineva raskusega. Kuidas saab nii olla, et vahel karbi raskus justkui mõjutaks kukkumise kiirust, vahel mitte?

Vastus on järgmine. Karbi raskus ei mõjuta seda, kui kiiresti karp kukkudes kiirust kogub. Küll aga mõjutab karbi raskus kukkumise lõppkiirust ehk vaba langemise kiirust.

Pooltäis karp ja täis karp ei saavutanud kumbki kukkumise ajal oma kukkumise lõppkiirust ning jõudsid maani samal ajal.

Tühi karp oli aga nii kerge, et saavutas kiiresti oma kukkumise lõppkiiruse ja jõudis maani hiljem.

Tegelikult jõuaks täis karp samuti varem maani kui pooltäis, kuid selleks tuleks neid kukutada ilmselt palju kõrgemalt, kui kodus on võimalik.

HULLU TEADLASE
KABINETTI SAAB UUDIS-
TADA TARTU ÜLIKOOLI
MUUSEUMIS
www.muuseum.ut.ee
KABINETIS
KORRALDATAKSE KA
SÜNNIPÄEVI JA KOOLI-
TUNDE!

KUIDAS SAADA ISEENDA VANAIŠAKS?

Joonistanud Elina Sildre

Kui mõnel poisil tekib soov iseenda vanaisaks saada, on see suhteliselt raske, aga mitte võimatu ettevõtmine. Iseenda vanaisaks saamise õpetus on tegelikult juba 200 aastat vana ning pärineb Inglismaalt, ehkki kuulsaks sai see Ameerikas. Aegade vältel on sellest vormitud nii lorilaule kui ka anekdoote.

Tuleb muidugi silmas pidada, et allolevad juhtnöörid kehtivad üksnes poiste. Tüdrukute jaoks pole naljamehed kahjuks õpetust välja mõelnud, ehkki töö selles suunas käib.

Vaja läheb

- 1) seda, et su isa tahaks uuesti abielluda, ja
- 2) vallalist naist, kellel on täisealine (üle 18 aasta vanune) tütar.

Tee nii:

Abiellu selle vallalise naisega, kellel on tütar. Isa abiellugu selle naise tütrega.

Sinu isast saab sedasi sinu väimees ja kasutütre kasuema, kuna ta on su isa naine.

Sinu naine peab sünnitama poja.

See poeg on sinu isa naisevend ja seega sinu onu. Ühtlasi on ta

ka su naise täiskasvanud tütre (kes teadagi on su kasuema) vend.

Isa noor kaasa sünnitab samuti poja.

See poiss on sinu lapselaps, kuna ta on sinu kasutütre poeg. Ja samal ajal on see lapselaps ka sinu poolvend.

Nüüd, kui sul on vend, on su naine samal ajal ka sinu vanaema. Kuna sinu naine on sinu vanaema, siis oled sina tema lapselaps!

Oma vanaema abikaasana oled sa ka iseenda vanaisa!

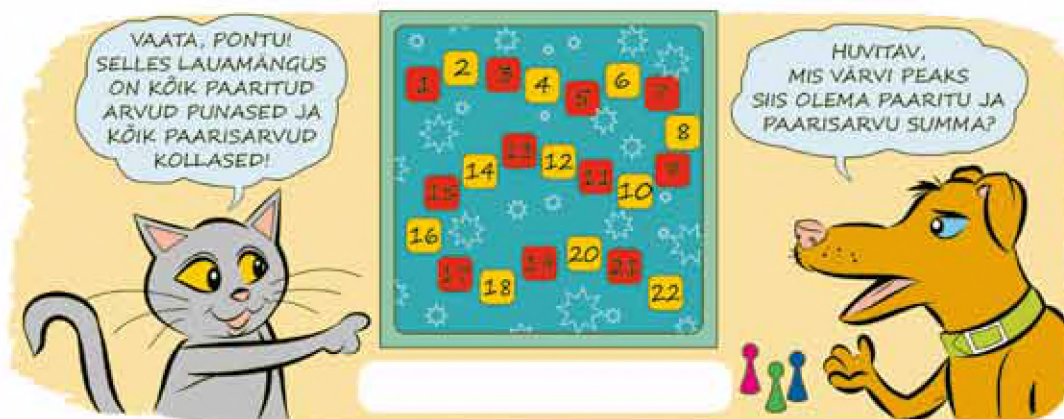

Joonistanud Elena Kopylova

MITU ERINEVUST SUUDAD LEIDA?

VASTA PONTU KÜSIMUSELE! KIRJUTA VASTUS VALGESSE LAHTRISSE.

SELLES RISTSÖNAS PEAD KASUTAMA IGAST SÖNAST KAHE TÄHTE. MIS SÖNA SAAD KOLLASTEST RUUTUDEST?

Joonistanud Elena Kopylova

Tähekesse toimetuse ootab vastuseid 19. aprilliks meiliaadressil ristsona@taheke.ee või postkaardil aadressiga Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Lahendajate vahel loositakse välja „Spiooni käsiraamat“.

EELMISE „ARVA ÄRA“ VÕITJA ON KONRAD MATTO HIIUMAALT.

* NALJA KUU *

Hei, mis teed seal? Sinu käik on!

Ma kuulsin, et aprillikuus on nalja kuu. Tahan uurida, milline see välja näeb! Äkki saan teada kõik kõige paremad naljad, siis räägin teile ka ...

... kui see kuu ükskord pilve tagant välja tuleb ...

Lõpuks ometi! Vaatame, milline see nalja kuu siis on ...

Selge ...

HIND 1.50 EUROT

Joonistanud Anna Ring